

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 1 از 5	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست		
	مشترک ☐	فوق العاده ☒	عادی ☐
	محل جلسه: شرکت آب منطقه‌ای ساعت شروع: ۷:۰۰ ساعت خاتمه: ۸:۳۰	دبیر جلسه: عماد رجحانی تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۴/۱۱	رییس جلسه: محمد علایی شماره جلسه: ۱۰

دستور کار جلسه:

✓ ظرفیت‌های قانونی، آیین نامه‌ای و دستورالعملی برای بازار آب، فرصت‌ها و تهدیدها، و بررسی تجربه پیشین استان در راه اندازی بازار آب

❖ اهم موارد مطرح شده:

«محمد علایی»، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق خراسان رضوی: یکی از راهکارهای موثر در حل موضوع بحران آب، راه اندازی بازار آب و توجه به اقتصاد آب است؛ موضوعی که تجربه جهانی نیز نشان از اثرگذاری آن دارد. اگرچه گاز، معدن، نفت و... حوزه‌های مهمی در اقتصاد است؛ اما بدون آب هیچ کدام از این حوزه‌ها فعال نخواهد بود؛ لذا بازار آب باید در راستای مدیریت پایدار و حفظ ارزش اقتصادی آب ایجاد شود. این بازار دارای ظرفیت‌های قانونی بوده و بر همین اساس، برای نخستین بار بازار آب در خواف به صورت پایلوت راه‌اندازی شد. نکته مهم اینکه بازار آب زمانی شکل خواهد گرفت که تخصیص منابع آب جدید به صفر برسد؛ چرا که در غیر این صورت کشاورز انگیزه‌ای برای اقدام در راستای افزایش بهره‌وری آب نخواهد داشت. تخصیص منابع آب در دشت‌ها بالای جان مدیریت پایدار آب بوده و خراسان رضوی اولین استانی است که از این تخصیص خودداری کرده است

در خصوص تعدیل پروانه چاه‌های آب کشاورزی پیشنهاد می‌دهیم معادل آبی که توسط بخش کشاورزی فروخته می‌شود، در پروانه چاه کشاورزی تعدیل صورت گیرد؛ بدین ترتیب می‌توان از تکرار این امر جلوگیری نمود.

ایجاد کارگروه تخصصی در زمینه بازار آب، پیشنهاد مناسبی است و باید مسائل بازار در این کمیسیون بررسی شود. همچنین، ضروری است فروش حقه از بخش کشاورزی به بخش کشاورزی در بازار آب، در استان پیگیری شود.

واکاوی دقیق عوامل مرتبط با مقوله بازار آب در کمیسیون

«عماد رجحانی»، دبیر کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی: طی جلسات گذشته در خصوص کلیت بازار آب صحبت شده است. اما برای رسیدن به نتیجه کارشناسی نیاز به برگزاری جلسات تخصصی‌تر کمیسیون در رابطه با جنبه‌های مختلف محیط زیستی، اجتماعی، قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های بازار آب و همچنین بحث تامین مالی و اجرایی داریم. از این رو، بر آن شدیم با بررسی و مذاقه بر روی تک به تک عوامل مرتبط با مقوله بازار آب، به صورت دقیق‌تر به این موضوع پردازیم تا در نهایت به راهبرد موثرتری در اجرای این طرح در استان دست یابیم. بر این اساس، در این نشست، به مباحث قانونی و دستورالعمل‌ها و تجربیات موجود در کشور در زمینه بازار آب پرداخته و سپس درباره سایر بخش‌ها مانند بحث‌های زیست محیطی و اجتماعی، ابعاد اقتصادی و پیوست مالی، زیرساختی و... تبادل نظر می‌گردد.

اهمیت اصلاح و تعدیل پروانه‌های چاه‌های آب در اجرای طرح بازار آب

«محمدعلی نعمت نژاد»، مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی: به دلیل کمبود بارندگی‌ها طی سال گذشته نگرانی‌هایی در تامین آب استان وجود داشت؛ اما بارندگی‌های اخیر تا حدودی این نگرانی را مرتفع کرد، با این وجود میزان بارندگی‌های استان

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 2 از 5	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست		
	مشارک ☐	فوق العاده ☒	عادی ☐
	محل جلسه: شرکت آب منطقه‌ای ساعت شروع: ۷:۰۰ ساعت خاتمه: ۸:۳۰	دبیر جلسه: عماد رجحانی تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۴/۱۱	رییس جلسه: محمد علایی شماره جلسه: ۱۰

نسبت به متوسط دراز مدت پایین بوده و هنوز نگرانی هایی برای تامین آب استان تا پایان سال وجود دارد. مدیرعامل شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی در ادامه، به چالش‌های اجرای طرح بازار آب اشاره و بیان کرد: یکی از چالش‌های بازار آب، بحث اصلاح و تعدیل پروانه‌های چاه‌های آب است؛ البته در اصلاح این پروانه‌ها مشکلی وجود نداشته و تقریباً ۱۰۰ درصد پروانه‌ها در استان اصلاح شده است.

دغدغه بخش خصوصی و کشاورزان در مورد فروش حقه از بخش کشاورزی به بخش کشاورزی در بازار آب در برخی موارد دیده شده و دستورالعمل قانونی موجود این اجازه را صادر کرده است؛ اما در خصوص شارژ موقت، پیشنهاد استان این است که مبادله آب با رعایت مواد ۲۷ و ۲۸ قانون توزیع عادلانه آب، انجام گیرد.

ضرورت برنامه‌ریزی دقیق به منظور اجرای صحیح طرح بازار آب

«غلامرضا ممدوحی»، مدیر حفاظت از منابع آب شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی: اقدام ناصحیح در ایجاد بازار آب، ضرر جبران‌ناپذیری به منابع آب زیرزمینی وارد خواهد کرد؛ اما اقدام مناسب و صحیح، نوعی تعادل‌بخشی در حوزه آب را در پی خواهد داشت. باید در این مسیر دوشادوش وزارت نیرو حرکت کرد تا دغدغه‌های مربوط به دستورالعمل و چهارچوب‌ها مرتفع شود؛ زیرا بازار آب اقدام جدیدی بوده و دورنمای آن مشخص نیست. اتاق بازرگانی نیز باید در این مسیر برای رسیدن به این هدف به بخش دولتی کمک کند.

در مسیر اجرای طرح بازار آب، انتقال حقه از بخش کشاورزی به کشاورزی، از کشاورزی به صنعت، از صنعت به کشاورزی و شرب، از خرده مالک به خرده مالک، بزرگ مالک به بزرگ مالک، بزرگ مالک به خرده مالک دیده شود و قوانین مربوط به آن تدوین گردد.

لزوم بررسی ابعاد فنی و مالکیتی بازار آب

«اسماعیل برادران حسینی»، عضو کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی: برای تامین بازار آب استان در بخش زراعت آب مازاد چندانی وجود نداشته و آنچه هست در بخش باغبانی است؛ اما آب مازاد در این بخش، قابل ذخیره برای سهم سال بعد نیست. با وجود ممنوعه بودن دشت مشهد افراد بدون خرید آب از بازار، به دنبال تخصیص هستند و این مورد به دشت مشهد لطمه زده است. وضعیت کنونی نابودی دشت مشهد را به همراه دارد.

«وحید اردکانیان»، عضو کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی: شهرستان هایی در خراسان رضوی هستند که صنعت توسعه یافته‌ای ندارند و به نظر می‌رسد نیاز به آب در بخش کشاورزی آنان روز به روز بیشتر می‌شود؛ بنابراین باید برای فروش حقه بخش کشاورزی به کشاورزی برنامه ای در نظر گرفته شود.

«احمدرضا رضازاده»، دبیر اجرایی نظام صنفی کشاورزی خراسان رضوی: وزارت نیرو در ایجاد بازار آب، جابه‌جایی حقه بین بخش‌ها، جلوگیری از تغییر کاربری و... را مدنظر داده است. البته وزارت نیرو تمایل به جابه‌جایی حقه از بخش کشاورزی به کشاورزی ندارد؛ اما ایجاد بازار آب میان بخش کشاورزی ضرورت است. نکته مهم اینکه، در بازار آب، موضوع پذیرش مالکیت شفاف نبوده و این مساله موجب عملکرد سلیقه ای خواهد شد.

«غلامحسین هادی زاده»، عضو کمیسیون آب و محیط زیست اتاق خراسان رضوی: متأسفانه شاکله بازار آب به خوبی شناخته نشده و نیاز به بررسی بیشتر دارد. ایجاد بازار آب در دشت‌های ممنوعه به منظور تامین آب صنعت آن هم از طریق آبهای ژرف و بر

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 3 از 5	صور تجلسه کمیسیون آب و محیط زیست		
	☐ عادی	☒ فوق العاده	☐ مشترک
	رییس جلسه: محمد علایی شماره جلسه: ۱۰	دبیر جلسه: عماد رجحانی تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۴/۱۱	محل جلسه: شرکت آب منطقه‌ای ساعت شروع: ۷:۰۰ ساعت خاتمه: ۸:۳۰

اساس دستورالعمل درون سازمانی تبعاتی را به همراه دارد؛ زیرا اکنون کشور با بحران آب رو به رو است. قانون در مورد بازار آب باید تبصره روشن و شفاف داشته باشد. باید در زمینه ایجاد بازار آب، یک کارگروه تخصصی در پارلمان بخش خصوصی ایجاد گردد.

گذری بر نقشه راه تشکیل بازار آب در استان

«حسین حیدرزاده»، کارشناس برنامه‌ریزی آب شرکت آب منطقه‌ای استان: بازار آب در خواف چند سالی است که در چهارچوب برنامه‌ها و ظرفیت‌های قانونی به صورت پایلوت ایجاد شده است. از ظرفیت‌های قانونی ایجاد بازار آب می‌توان به بند سه ماده ۳۸ برنامه هفتم توسعه، ردیف ۳ تبصره ۲ ماده ۱۰۶ قانون برنامه سوم توسعه، ماده ۱۷ برنامه چهارم توسعه، ماده ۷، ۱۶، ۲۴، ۲۷، ۲۸ و ۲۹ قانون توزیع عادلانه آب، بند پنجم چهل و سومین جلسه شورای عالی آب، بخشنامه اخیر وزارت نیرو برای تشکیل بازار آب و... اشاره کرد.

راه‌اندازی موقت بازار آب از شهریور ۱۴۰۰ انجام شد و در همین راستا، طرح‌های پژوهشی با موضوعات مدل‌های مالی بازار آب و الزامات اجتماعی، عقد تفاهم‌نامه تسهیلگری و کارگزاری بازار آب، کشف قیمت مبادله‌ای آب در دشت خواف، تشکیل کمیته هماهنگی بازار آب، تدوین دستورالعمل و روش‌های بازار آب، تشکیل کمیسیون رسیدگی به درخواست‌های بازار آب و فراخوان کارگزار بازار آب انجام شد.

از جمله این موارد می‌توان به تامین نیازهای آبی درخواستی بدون تخصیص جدید، دستیابی به ارزش ذاتی و اقتصادی آب، افزایش بهره‌وری آب با اصلاح الگوی مصرف و... اشاره کرد. حجم آب مبادله شده (متر مکعب) این بازار در سال ۱۴۰۲، ۱۲۲ هزار و ۶۲ متر مکعب و در سال جاری ۶۸ هزار و ۸۹۷ متر مکعب بوده است. این چالش‌ها شامل محدودیت ورود به بازار آب به لحاظ کیفی، خرده مالک بودن چاه‌های کشاورزی، یکسان نبودن بهره بردار و مالک، نگرانی‌ها از به خطر افتادن امنیت غذایی و... است. در راستای ایجاد بازار آب، راه‌اندازی بورس آب الزامی است و موجب مبادلات قانونی و مدون خواهد شد اما همه موارد و چالش‌های یاد شده باید بررسی شود و برای آن‌ها برنامه داشته باشیم. میزان آب مصرف شده بخش صنعت در استان ۴ درصد است و میزان آورده از فروش آب به بخش صنعت از بخش کشاورزی بسیار قابل توجه خواهد بود.

«مجتبی برغمندی»، معاون برنامه‌ریزی شرکت آب منطقه‌ای استان: در بند ۳۸ ماده ۳۸ قانون برنامه هفتم توسعه، وزارت نیرو ملکف شده در سال اول اجرای این قانون، با رعایت مباحث ترازنامه منابع آب و در راستای تعادل بخشی به سفره‌های آب زیرزمینی، بازار مبادله‌ای آب‌های غیرمتعارف را ایجاد کرده و برای تشویق سرمایه‌گذاران حمایت‌های لازم را انجام دهد. وی افزود: این مورد ذیل دستورالعمل نظام مدیریتی آب و به منظور انجام تسهیل در روند کار آورده شده است.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

صور تجلسه کمیسیون آب و محیط زیست

کد مدرک: CO-F04-02
صفحه 4 از 5

مشارک □ فوق العاده ■ عادی □

رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: شرکت آب منطقه‌ای
شماره جلسه: ۱۰ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۴/۱۱ ساعت شروع: ۷:۰۰ ساعت خاتمه: ۸:۳۰

❖ مصوبات جلسه:

ردیف	دستور کار	شرح مصوبه	اقدامات مرتبط	مهلت اقدام
۱	ظرفیت‌های قانونی، آیین نامه‌ای و دستورالعملی برای بازار آب، فرصت‌ها و تهدیدها، و بررسی تجربه پیشین استان در راه اندازی بازار آب	برای پاگرفتن مسئله بسیار راهبردی و کارآمد بازار آب در استان مقرر شد جلسه فوق العاده کمیسیون برای بررسی بیشتر مسئله، تهدیدها و فرصت‌ها هرچه زودتر برگزار شود.	اخذ کلیه مستندات آیین نامه‌ای مرتبط با بازار آب و برگزاری جلسه برای اظهار نظر اعضای کمیسیون و کارشناسان	۱ ماه
۲	در همین راستا امکان جایابی شارژ آب چاه‌های کشاورزی به کشاورزی از وزارت نیرو توسط کمیسیون پیگیری شود.	ارسال مکاتبه از طریق اتاق بازرگانی تهیه بسته مدیریتی در صورت امکان	۱ ماه	

❖ لیست حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	سازمان مربوطه
۱	محمد علایی	رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
۲	محمدعلی نعمت نژاد	رئیس	شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی
۳	غلامرضا ممدوحی	معاون حفاظت و بهره برداری	شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی
۴	علی بصیرت	معاون برنامه ریزی	آبفای مشهد
۵	محمدعلی قنادزاده	نائب رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
۶	عماد رجحانی	دبیر	کمیسیون آب و محیط زیست
۷	اسماعیل برادران حسینی	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۸	احمدرضا رضازاده	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۹	احد جعفریان	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۰	غلامحسین هادیزاده	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۱	احمدرضا رضازاده	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۲	سیدمحمدرضا علوی مقدم	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۳	وحید اردکانیان	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۴	آرمین جوادزاده	مدیر تحقیق و توسعه	شرکت خوشنام خراسان

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست

کد مدرک: CO-F04-02
صفحه 5 از 5

مشترک

فوق العاده

عادی

محل جلسه: شرکت آب منطقه‌ای
ساعت شروع: ۷:۰۰ ساعت خاتمه: ۸:۳۰

دبیر جلسه: عماد رجحانی
تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۴/۱۱

رییس جلسه: محمد علایی
شماره جلسه: ۱۰

شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی	مدیریت برنامه ریزی	مجتبی برغمدی	۱۵
شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی	مدیر تحقیقات، برنامه‌ریزی و بررسی‌های اقتصادی	سید حمید میرقاسمی	۱۶
آبفای مشهد	مدیر سرمایه گذاری	سید علیرضا آرزمی	۱۷
شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی	کارشناس برنامه ریزی	حسین حیدرزاده	۱۸
دفتر مطالعات و پژوهش‌ها	کارشناس	محمد هاشم صفار	۱۹
آب منطقه‌ای	کارشناس	اکبر علی پور	۲۰
کارشناس	کارشناس	هادی فاطمی	۲۱
اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی خراسان رضوی	خبرنگار	نگار نقیبی	۲۲